

BU HABER ÇOCUKLARIMIZ İÇİN

GELECEĞİMİZİ YOK ETMEYELİM

Biz çok farkında olmasak da dünyanın dört bir yanında sıcaklık rekorları kırılıyor, buzullar eriyor, nehirler taşıyor, sellerden yollar, evler, insanlar ortadan kalkıyor. 7 milyar insan nüfusunun yaşamı tehdit altında. Günlük yaşantımızdaki ufak detaylarla bireysel olarak bu tehdide bizler destek olurken uygulanan yanlış politikalar sorunun daha da büyümesine neden oluyor. ABD'nin Seattle kentinde gereksiz yere harcanan enerji, Konya'da bir köyün kuraklıkla mücadele etmesine ya da Doğu Anadolu'da sel felaketlerine neden oluyor, dolayısıyla 'iklim değişikliği' küresel bir sorun ve bir şeyler yapmazsak gelecek nesillerin yaşayabileceği bir dünya olmayacak.

Derleyen: Melike Güntürk

Hani cenneti görmeden ölmeyin derler ya işte Rize İkizdere böyle bir yer, adeta cennetten bir köşe. 2018'de gittiğim Karadeniz gezimde İkizdere'ye doğru ilerleyip, yolumun üstündeki yeşile bürünmüş çay bahçelerinin, derelerin içinden geçerken yol üstündeki hafriyat kamyonlarını idrak etmekte güçlük çekmiştim. Mola verdiğimizde çay servisi yapan Rizeli gence sebebini sorduğumda gürül gürül akan derenin sudan elde edilen elektrige yani hidroelektrik santraline dönüştürüleceğini öğrendim.

Proje ilk bakışta harika bir fikir gibi görünmüştü. Hükümetin sürekli artan nüfusa ucuz, temiz, güvenli ve yerli enerji sağlaması lazım. Ancak 2010'dan itibaren Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun aldığı karar sonucu doğal sit alanı ilan ediler alana böyle

bir santralin yapılması ekosistemi ve canlı yaşamını tehdit edecek. Yüzyıllardır bu coğrafyada yaşayan ailelerin geçimini sağladıkları, varoluşlarının sebebi dereler ve yeşil alanlar, köyler sahiplerinin onayı olmadan ve fikirleri alınmadan enerji üretilmesi bahanesiyle acımasız bir tahriple hatta yok edilişle karşı karşıya. Ülkemizde kalan tek yeşil alan turizmle ekonomiye katkı sağlayacakken insan eliyle ölüme terk edilmek üzere. Şayet HES'ler yapılırsa bu alanda meydana gelebilecek endemik bitki türlerinin ve yaban hayatın yok edilmesi, iklim değişikliği ve doğanın dengesinin bozulması yerel görünmekle beraber hepimizin, tüm dünyanın yaşamını tehdit edecek.

150 BİN KİŞİ HAYATINI KAYBEDİYOR

Dünyanın iklimi bir yıl öncesine göre bile inanılmaz değişim içinde. İklim değişikliği dünyanın karşı karşıya kaldığı şimdiki kadar görülmemiş en büyük çevresel, insani ve ekonomik tehdit. Milyonlarca insan halihazırda etkilerini hissediyor ve Birleşmiş Milletler raporuna göre her yıl yaklaşık 150.000 insan iklim değişikliğine bağlı nedenlerle hayatını kaybediyor.

Geçtiğimiz 2 sene gezegenimizin tarihindeki en sıcak dönem olarak açıklandı. Dünyanın dört bir yanında sıcaklık rekorları kırıldı. Kış ayları da artık kış gibi değil. Ocak ayında İstanbul da bile 16-18 °C leri görüyoruz. Önceki yıllarda yaşanmış örneklerle gidersek; Pakistan'da sıcaklık gölgede 53 derecenin üstünü gördü. Rusya bin yılın en yüksek hararetiyle kavruldu, 15 bin insan sıcaktan öldü, yangınlar çevrede nükleer tehdit yarattı.

Sibirya tundralarında 1 milyon kilometrekare (Türkiye'nin birbuçuk katına yakın) donmuş toprağın çözülmesi rekor hıza ulaştı, ülkede tahıl hasatının üçte biri yandı. Rusya'daki sıcak hava dalgasının, insan kaynaklı

iklim değişikliğine bağlı olduğu bilim dünyasında tartışmasız kabul edilen ilk felaket oldu.

Pakistan'da meydana gelen sel felaketiyle gökyüzünün tüm suları muson olup bu yoksul insanların başına yağdı, ülkenin pek çok yerinde içdenizler oluştu. Nehirler taşıtı, ülkenin beşte biri sulara gömüldü, 20 milyon insan evsiz kaldı, tufandan etkilenenlerin sayısı 40 milyona ulaştı. Greenpeace: 'ABD'nin Seattle kentinde gereksiz yere harcanan enerji, Konya'da bir köyün kuraklıkla mücadele etmesine ya da Doğu Anadolu'da sel felaketlerine neden oluyorsa, İstanbul'da yakılan kömür de (ya da Çanakkale'de çalışın bir termik santral) Afrika'da daha çok insanın iş suyu ve gıda sıkıntısıyla karşı karşıya kalmasına veya Pasifik'teki ada ülkelerinin sular altında kalmasına neden olabiliyor.' diyor.

Kısacası iklim değişiyor, insana, doğanın dengesine hükmediyor ve dünyadaki tüm insanların kaderi aynı tehlike karşısında ilk kez bu kadar birbirine bağlı. Ve dünya artık bildiğimiz dünya değil. 7,7 milyar insanın ve bundan sonra dünyaya geleceklerin başa çıkmak zorunda oldukları ciddi bir problem var. YAŞAMAK VE AYAKTA KALABİLMEK.

KÜRESEL ISINMA KAPIMIZDA

Ozon tabakasının incilmesi ve yeryüzüne inen ultraviyole ışınların oranının artmasından kaynaklanan tehlike, yani küresel ısınma sebebiyle son 20 yılda sayılamayacak kadar çok hayvan ve bitki türü yok oldu. Varlığı bilinen 9.000 kuş türünün dörtte üçünün yok olduğunu bilmemiz tehlikenin boyutunu daha iyi anlamamızı sağlayabilir. Dünya üzerindeki ormanlar azalıyor, çöller büyüyor, tarım alanlarının üçte biri erozyon tehlikesiyle karşı karşıya. İklimin kontrolden tamamen çıkması birkaç yılın meselesi artık. Şimdiye kadar dünyanın sıcaklığını yalnızca 0.9 °C artırdık. Ama, salımlarla sıcaklık artışı arasında 40-50 yıllık bir gecikme olduğundan, halihazırda atmosferde bulunan emisyonların, önümüzdeki birkaç on yıl içinde dünya sıcaklığını 0.6 °C daha artıracığı kesin.

Halihazırda gezegeni paylaştığımız bitkilerle hayvanların büyük çoğunluğu yeryüzünden silinip gidecek aynı zamanda, dünya ekosistemleri eriyip giderken, etrafta fazla fare, sinek, hamam böceği ve sivrisinek kol geziyor olacak.

Yağış dağılım şekilleri değiştikçe, buzulların beslediği ırmaklar kurudukça, yükselen deniz seviyeleri yeraltı su kaynaklarını tuzladıkça, insanlığın gezegene vurduğu ilk darbe, içme suyu erişimin hızla ve keskin şekilde azalması şeklinde tezahür edecek. Tarım ürünleri azalır,

Yetişmiş bir ağaç günde 17 kişinin oksijen ihtiyacını karşılıyor.

ormanlar yanıp gider, çöller genişleyip durur, sahil bölgeleri de sürekli sular seller altında kalırken, milyarlarca insan da pıllını pırtısını toplayıp, başka yerlerde rızkını aramaya çıkacak.

2°C HAYATİ DERECE

İklim değişikliğinin geniş çaplı kuraklık, su baskınları, deniz seviyesinde artış nedeniyle muazzam düzeyde nüfus hareketlerinin oluşması gibi en büyük etkilerini engellemek için sıcaklık artışının 2 derecenin olabildiğince altında tutulması gerekiyor. Ancak 2 °C'nin altında kalsak dahi geçtiğimiz yıllarda önce Yunanistan'da yaşanan orman yangınları ve daha sonrasında İstanbul ve Tekirdaę'daki seller gibi felaketler artarak yaşanmaya devam edecek. Ve hatta bilim insanları Akdeniz Bölgesi'nde en çok etkilenmesi öngörülen bölge olarak Türkiye'den başlayarak Tunus'a kadar olan Güney Akdeniz Bölgesi'ni işaret ediyor.

İklim değişikliğinin sera gazı etkisi sebebiyle

Dünyada her yıl 1,5 milyon civarında insan kirli sudan bulaşan hastalıklardan dolayı hayatını kaybediyor.

meteorolojik durumlarda da değişikliklere sebep olması bekleniyor. Sıfır emisyon hedefine ulaşmak için 2015 yılına kadar sera gazı salımlarının artışının durdurulması ve bu tarihten sonra hızlı bir şekilde salımların düşüşe geçmesi gerekiyor. Yüzyılın ortasına geldiğimizde emisyonlar sıfır noktasına olabildiğince yakın bir değerde olmalı. Sera gazı salımlarını hedeflerine ancak geçerliliği kanıtlanmış yenilenebilir enerji kaynağı seçenekleri ve enerji verimliliği ile ulaşmak mümkün.

GELECEĞİMİZİ KİRLİTMEYELİM

Kendi yaşamımızın ve çocuklarımızın yaşam kalitesi tüm bu iklim değişiklerine karşı göstereceğimiz ilgi ve önemle doğru orantılı. Yaşadığımız gezegenin iklimini istikrara kavuşturmak

ahlâki bir mesele, hepimiz için mânevi sorumluluk. Çevrenin ve doğanın korunmasına ilişkin her türlü davranış ve hareket aynı zamanda geleceğimiz olan çocuklarımıza karşı en birincil görevimiz. Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak her şeyden önemli.

Kendimizi hangi siyasî, ideolojik, dinî, etnik, kültürel gruba, partiye, topluluğa ait hissediyor olursak olalım, fark etmez. Genç, yaşlı, yetişkin veya çocuk gezegeni koruyacak etkili bir politika belirlenmesi için birleşmek, farkındalık yaratmak, somut birşeyler yapmak zorundayız. Artık şurası açıkça görülüyor ki, dönüşüm ve hareket, ancak kamuoyunu oluşturan bizlerin birleşmesiyle mümkün. Yani iklim krizine “zorunlu müdahil” olmamızla. Çünkü artık herkes, iklim değişikliğinin gerçek olduğunu ve çoktan hayatımızı etkilemeye başladığını biliyor. Pek çok insanın bilmediği şey ise çözümün de bizim, bu kuşağın elinde olduğu.

NÜKLEER VE RADYASYON

1972'de Sovyetler Birliği'nin parçası olan Ukrayna'da kurulan Çernobil Nükleer Santral'inde, 1986 yılında meydana gelen kazada atmosfere büyük miktarda radyasyon yayıldı. Kazanın Avrupa üzerindeki etkilerini gösteren harita ve çizelgeler, radyoaktif serpentinin çok geniş bir alanda yayıldığı ve Avrupa'daki pek çok ülkeyi doğrudan etkilediğini gösterdiği gibi, ülkedeki kanser vakalarının artışının nedeninin Çernobil kazası olduğu da bilinen bir gerçek artık. Türkiye'de ise özellikle Karadeniz Bölgesi'ndeki illere radyoaktif parçacıklar yayılmıştı. 1986'dan beri kanser vakalarında görülen ve sürekli artan oran içler acısı. 11 nesle kadar etkisinin görülebileceği açıklanan kazanın daha kaç kişiyi ölüme götüreceği, kaç aileyi mağdur edeceği meçhul.

HALA VAKTİMİZ VAR

Geçtiğimiz yıl dünyanın dört bir yanından sıradan insanlar Clean Up The World (Dünyayı Temizle) programı aracılığıyla çevrelerini iyileştirmeye yönelik olağanüstü çaba harcadı. Hala da çalışmaya devam ediyorlar. Amaç, sürdürülebilir bir yaşam alanı yaratmak. Bizden önceki kuşaklar HES, nükleer enerji, iklim, küresel ısınma, atık, sera gazı hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Bizden sonra gelecek olanlarınsa bu konuda hiçbir şey yapmaya güçleri yetmeyecek. Bize gelince, bizim hâlâ biraz vaktimiz var! Ama, hemen harekete geçsek iyi olur.. Çünkü kalan bu zamanı yalnız kendimiz için değil çocuklarımızın geleceği için de değerlendirmeliyiz.

